

Respekt for barn – et profesjonsperspektiv

Barnehagekonferansen 2017 Jens Garbo

Respect

Den **umiddelbare** assosiasjon for sånne som kjøpte plater på 60-tallet:

I got to have (just a little bit) **a**
little respect (just a little bit)
or you might walk in
(respect, just a little bit) **and find**
out I'm gone (just a little bit)
Otis Redding

Respectare

Respekt har utspring i det latinske ordet *respectare*, som er definert i Latin Dictionary (2008) på følgende måte:
«keep on looking, round or back»

Keep on looking.....

Han så henne ikke lenger. Det var som om hun ikke var til. Hun ville jo sees. Et menneske kan leve uten syn, en blind er også et menneske. Men blir man ikke sett, da er man ingenting.

Fra Styrtet engel, av Per Olof Enquist

«Å lytte til barnehjertets slag...»

Kvinnelige pionerer, Nielsen, Holsen, Rogstad og Sethne:

- Oppdragelse mer enn kunnskapsoverføring
- Barnet i sentrum
- Kjærlighet til barna
- Lærere lider av «prækesyken – den stadig rindende strøm av ord utover skolestuene»

Dannelse og respekt

«Vår egen dannelse er ikke bare noe vi kan takke de voksne for, men også noe vi kan bebreide dem for:

- Enhver dannelsesprosess er utvidelse og berikelse, men også innsnevring og utarming av det som kunne ha vært mulig. Voksne er ikke bare fødselshjelpere ved utviklingen av den barnlige ånd, men også mektige sensorer som setter grenser for det barnet dannes til.»

Klaus Mollenhauer (1966)

Den gode hensikt - en tveegget drivkraft

«Enhver fagmann og enhver lærer som påberoper seg å vite noe innenfor et kunnskapsfelt, vil alltid stå i fare for å spille formynderens rolle. Jo bedre den spilles, jo vanskeligere er det å gjennomskue den. Og desto mer nødvendig er det at et etisk motlys kastes inn over den pedagogiske virksomhet.»

Trygve Bergem (1993)

Man må utsette seg for livet

Tillit og makt

Karakteristika ved et tillitsforhold

- En personlig investering. Vi overlater noe til andre i god tro (Grimen 2008, s. 197)
- Alle mellommenneskelige forhold er maktforhold (Løgstrup 1975). I tillitsforhold gir en makt til andre. Kontrollen overføres til andre. (Baier 1991)
- Det er en risiko involvert
- Relasjonen impliserer verdier og moral

Å møte barn med tillit og respekt

- Barnet overlater sitt liv til læreren/barnehagen i en viss tid
- Barnet overfører ved dette (til læreren/barnehagen) en skjønnsbasert beslutningsmakt over eget liv.
- Barnet forventer at læreren er kompetent til å ivareta barnets interesser og at læreren/barnehagen rår over passende midler til dette.
- Barnet forventer at læreren/barnehagen ikke vil gjøre noe skadelig. Barnet tar ikke forholdsregler for å beskytte seg mot misbruk.

Vilkår for tillit (Aslaug Kristiansen)

- Tillit vokser i et etisk og eksistensielt jordsmonn.
- Tillit kan ikke utvikles gjennom et mål-middel-skjema eller som et resultat av en leders intensjoner.
- Tillit kan bare oppstå som biprodukter av handlinger rettet mot andre formål.
- Insistering eller bruk av ulike virkemidler med ønske om tillit som resultat, vil i stedet hindre eller avskjære for den tilstanden som den var ment å skulle bringe frem.

Praksis med blikk for spenninger

- mellom utdanning som investering og som omsorg
- mellom etablert og ny kunnskap
- mellom egennytte og fellesnytte
- mellom det målbare og det ikke målbare
- mellom det presist uttrykte og det som må tolkes
- mellom det fagspesifikke og det fagovergripende
- mellom det planlagte og det uventede
- mellom det eksperimentelle og det rutinepregede

Utdanningens vakre risiko

Gert Biesta:

- Utdanningsprosesser er svake prosesser. Ikke effektive intervensjoner, men risikable foretak, som for eksempel å vekke lengten etter å være i verden på en voksen måte.
- Utdanning har en langsiktig orientering, ingen kjappe løsninger, ingen umiddelbar glede ved måloppnåelse, men arbeid som forutsetter tålmodighet og tillit, tro, håp og kjærlighet, for at et annet menneske skal kunne opptre i verden på en voksen måte.
- Dette er risikabelt.

Henry Marsh: Do no harm

Respekt – også for skjønnsutøvelsen

Faremomenter ved lærerprofesjonen:

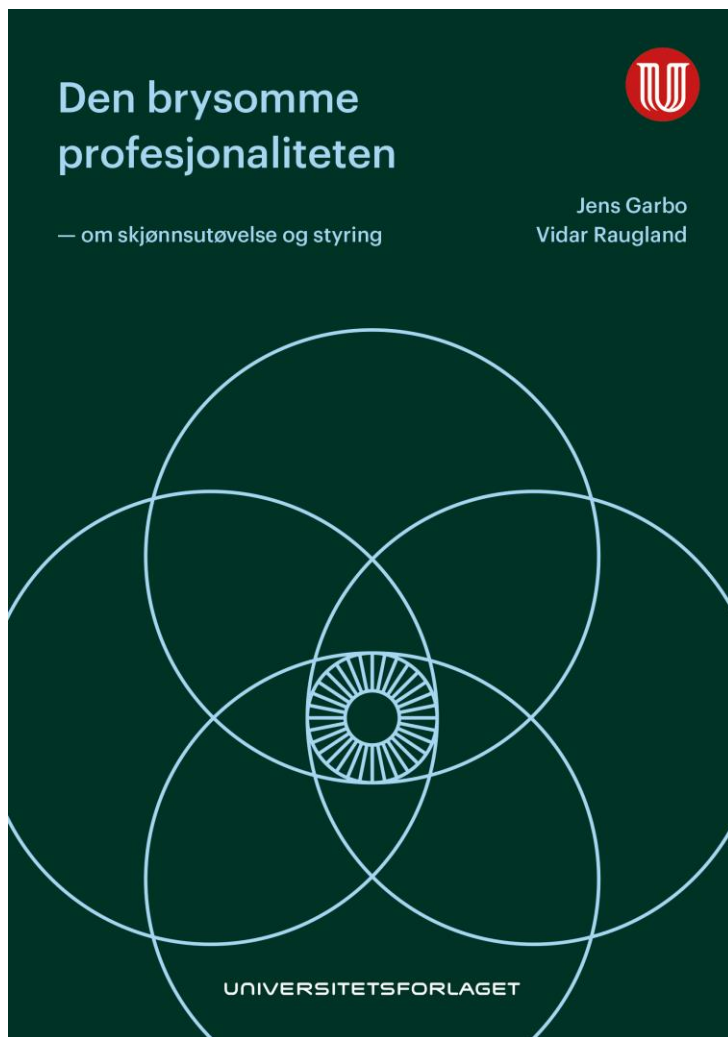
- (For) svak kultur for kritiske faglige prosesser og ledelse
- (For) uklare forestillinger om metodefrihet

Keep on looking, round or back.....

Læreren mellom usikkerhet og skråsikkerhet. (Fra Elaine Munthe)

- Usikkerhet kan forstås som en mangeltilstand – mangel på sikkerhet eller mangel på kunnskap. Hadde lærerne bare visst mer.....
- Usikkerhet kan også betraktes som en forutsetning for læring. Siden vi ikke vet, må vi undersøke. Fortsette å se.....
- Bli ikke for sikker på dine sannheter.

Mer å hente for den som har lyst.....

- **Hvorfor er det viktig å legge bedre til rette for læreres skjønnsutøvelse?**
- **Hvordan kan ledere bidra til å skape god skjønnsutøvelse i barnehage og skole?**
- **Hvor langt strekker arbeidsgivers styringsrett seg i møte med profesjonsskjønnet?**